

Enric Duran: „Mám vás v paži, pijavice!“

V tomto rozhovoru zpovídají Neal Gorenflo (zakladatel Shareable), Michel Bauwens (zakladatel P2P Foundation) a John Restakis (autor knihy *Humanizing the Economy* /Jak polidštit ekonomiku/) Enrica Durana. Duran je katalánský antikapitalistický aktivista, který se nejvíce proslavil svým aktem „finanční občanské neposlušnosti“ ze 17. září 2008, kdy si z bank vypůjčil půl milionu euro a rozdělil je mezi antikapitalistická hnutí. Jelikož namísto splacení od počátku zamýšlel rozvířít debatu o nespravedlnosti právních výhod mocných finančních elit, dostalo se mu přívlastka „Robin Banks“ a čelí hrozbě dlouhého trestu odnětí svobody. Následné stíhání ho přinutilo vést v podstatě undergroundovou existenci, přestože udržuje kontakt s vybranými lidmi a také slíbil, že v závislosti na některých okolnostech se může vrátit. Navzdory své ošemetné právní situaci neustává v práci pro Integrální (sdružené) katalánské družstvo (Cooperativa Integral Catalana, CIC), kterou popisuje jako „přechodnou iniciativu pro přeměnu společnosti zdola prostřednictvím samosprávy, sebeorganizace a budování sítí.“ Poslechněte si tedy, co Enric Duran říká o svém životě.

ÚVOD: ENRIC DURAN A CIC

Michel Bauwens: Jak vypadala tvoje cesta od intervencí aktivistického Robina Hooda ke konstruktivním plánům s CIC a jaké s ní máš v současnosti cíle?

Enric Duran: Vlastně už když jsem začal plánovat vyvlastnění bank (v roce 2005), bylo mým hlavním cílem zasadit se o vytvoření sociální alternativy založené na kooperaci a samosprávě. Její vznik a rozvoj jsem plánoval od roku 2002 a v roce 2003 jsem o to také prostřednictvím Infoespai prvně pokusil. Tehdy jsem ještě nevěděl, jak této alternativě budeme říkat ani jakou bude mít podobu. **Bylo mi však naprosto jasné, že můj akt neposlušnosti mi pomůže načerpat sílu** – v každém slova smyslu – vytvořit něco ve stylu

dnešní CIC.

V roce 2006 jsme po vzoru *hnutí nerůstu* (více k tématu diplomová práce Zuzany Vachůnové *Hnutí nerůstu v Katalánsku*, Brno 2013) začali budovat od spodu. Ke konci roku 2008 vyvrcholilo toto úsilí v dosažení konkrétní představy, jak by naše integrální kooperativa měla vypadat. A tak v květnu 2010 konečně vznikla CIC.

Momentálně se naplno věnuji jejímu rozvoji a snažím se šířit myšlenky a praxi integrální revoluce po celém světě.

Neal Gorenflo: Jak se proměnilo tvoje myšlení následkem oné slavné akce a veškeré s ní spojené publicity? Co jsi se naučil a jak to dnes ovlivňuje tvoji činnost?

ED: Poté, co jsem se roku 1998 rozhodl zasvětit život sociálnímu aktivismu, se moje povědomí vyvíjelo s každou novou zkušeností. Na osobní úrovni mě veřejné následky té akce do budoucna nasměrovaly k větší zodpovědnosti a průbojnosti. Taky jsem nejspíš díky tomu získal potřebné odhodlání udělat to, co je třeba k uskutečnění CIC.

I když jsem nikdy nebyl tváří tvář velkým výzvám přehnaně ustrašený nebo opatrný, díky úspěchu tohoto počínu jsem se stal pro příště ještě smělejší a rozhodnějším.

MB: Jaký je tvůj právní status a kde vidíš svůj život za několik let? Co by se stalo s CIC, kdyby tě uvěznili?

ED: Momentálně mě španělský stát považuje za uprchlíka, protože jsem se nevydal soudu, který mě chtěl odsoudit na osm let do vězení. Od února 2013 žiji v ilegalitě, ale plánuji se vynořit na povrch, jakmile budeme připraveni zvládnout s tím spojená rizika.

Celá situace nijak neovlivnila mou oddanost CIC, jak při koordinaci, tak v různých pracovních skupinách k několika klíčovým projektům.

CIC je každopádně plně připravená pokračovat, se mnou či beze mě. Po celém světě je do ní intenzivně zapojeno skoro 200 lidí a i když se absence některých lidí pozná, nikdo není nenahraditelný - ani já ne.

ČÁST I: CIC DNES - MÍSTNĚ I GLOBÁLNĚ

MB: Čím se odlišuje přístup CIC v oblasti správy a modelů vlastnictví a co vlastně myslíš označením „integrální“?

Ve španělštině „*integral*“ znamená holistický, celý. Tedy zabývající se každým aspektem života - a tak to chápeme i my.

Cílem CIC je vytvoření samosprávné svobodné společnosti nepodléhající zákonu, kontrole státu ani pravidlům kapitalistického trhu.

V tomto ohledu jde spíš než o model společnosti o transformaci, v jejímž rámci postupně vytváříme postupy a přijímáme rozhodnutí, která nás posunují od výchozího bodu uvnitř systému a přibližují světu, v kterém chceme žít.

Model správy počítá s dvěma druhy všeobecných shromáždění: **měsíční shromáždění** na dané téma související s rozšířením našeho projektu; a **trvalé shromáždění** s otevřeným programem, na němž se může podílet každý. Konají se co 15 dní, takže každé druhé z nich se koná zároveň s pravidelným měsíčním shromážděním.

Jinak je náš model správy založen na zásadě **decentralizace celé organizace** a současné snaze zajistit co možná nejvíce pravomocí každé místní buňce, aby mohla vytvářet svou vlastní integrální samosprávu. Plně také podporujeme **samosprávu každého autonomního projektu** (společenství, projektů, zdravotnických středisek atd.) aby se mohly organizovat prostřednictvím shromáždění a mít vnitřní svrchovanost pro své vlastní projekty uvnitř obecné sdílené struktury CIC.

V otázce vlastnictví je jednou z našich **metod akce kolektivizace zdrojů k vytváření společné produkce**. Podporujeme rozvoj společného vlastnictví celé CIC spravovaného suverénním shromážděním pro každý konkrétní projekt.

Soukromé vlastnictví je jednou z forem ochrany majetku, ale nikoliv jedinou. Prosazujeme formu společného a kooperativního vlastnictví coby recept, který podle nás posiluje samosprávu a sebeorganizaci jednotlivců a který nám navíc dodává sílu k překonání státu a kapitalistického systému, v porovnání s pouhou základní obranou poskytovanou soukromým vlastnictvím. Naše důvody pro obranu dané formy vlastnictví mají vždy přímou spojitost s jejím využitím. **Odmítáme stav, kdy mnozí vlastníci vydělávají na predátorských nájemních smlouvách bez skutečného zájmu o vlastní využívání nemovitosti.**

Jednou z našich kontra-ekonomických strategií je kolektivizace země pomocí kooperativního nákupu nebo darů vlastníků. Za tímto účelem využíváme tzv. „dědickou kooperativu“ (*patrimonial cooperative*), která nevyvíjí žádnou podnikatelskou činnost, takže ji stát nemá žádný důvod napadat svými odvody.

John Restakis: Rozhodovací proces - jakkoliv ztělesňuje zásady přímé demokracie, decentralizace a rovnostářství - působí těžkopádně a časově náročně. Kolik času musejí lidé věnovat účasti na pravidelných shromážděních a jak dlouho myslíte, že lze tento proces udržet? Dochází časem k poklesu účasti?

V pravidelných a měsíčních specializovaných shromážděních strávíme odhadem 16 - 20 hodin měsíčně ve velkých skupinách a v těch malých zpravidla podstatně déle.

Řekl bych, že jsme s naším rozhodovacím procesem vcelku spokojeni. Úroveň zapojení se i po letech drží na vysoké úrovni a vlastně dokonce narůstá. V současnosti se shromáždění osobně účastní v průměru kolem 50 lidí a několik dalších pak na dálku.

Úroveň rozhodnutí považuji za jednoznačný úspěch a za celá ta léta nedošlo k zásadnějšímu sporu v procesu rozhodování.

Jelikož se většina zapojených lidí účastní buď konkrétního projektu, nebo jedné specifické oblasti působení CIC, a nikoliv celku, počet lidí na shromážděních neroste tak rychle jako množství lidí nějakým způsobem zapojených do CIC, které dosahuje tisíců. Používáme rozmanité komunikační prostředky jako sociální sítě a naše korespondenční seznamy, díky nimž se mohou lidem podílet na činnosti, která je zajímavá – i když se třeba samotného shromáždění přímo fyzicky zúčastnit nemohou.

MB: Jaký má CIC vztah se svými dceřinými projekty jako Calafou atd.? Můžeš nám přiblížit rozsah sítě CIC?

ED: Když vezmeme do úvahy jednotlivce i kolektivy, jde asi o 300 produktivních projektů, 30 místních uzlů a **eko-sítí**, asi 15 projektů **spolu-bydlení** a cirká 1700 jednotlivých členů a kolektivů. Jak už jsem řekl, i když se to obtížně odhaduje, půjde o několik tisíc účastníků, nejspíš kolem 4-5 tisíc.

Stran vztahů s CIC rozlišujeme tři druhy projektů: autonomní, tzv. PAIC a projekty veřejné. Rád bych vysvětlil zkratku PAIC: jde o **autonomní projekty založené na kolektivní iniciativě**. Přestože tedy v praxi fungují autonomně a na základě rozhodování svrchovaného shromáždění, trvá recipocita s CIC, jelikož činnost celku umožňuje fungování těchto PAIC a zajišťování různých prostředků, které umožňují jejich existenci. Normálně se také řídí strategickými cíli samotné CIC.

Calafou patří mezi tyto PAIC a zároveň je i jedním z našich nejviditelnějších projektů.

MB: Má CIC plány i v mezinárodním rozsahu? Jak spolu souvisí vytváření alternativy, aktivismus a budování sociálních hnutí?

ED: Naši činnost vnímáme jako aktivismus – **aktivismus směřující k vytvoření alternativ ke kapitalismu**.

CIC se od prvopočátku aktivně zasazuje o vytváření integrálních kooperativ po celém světě, což usnadňují i nashromážděné informace a přijímání návštěvníků z různých míst.

Zkraje roku 2013 byla zveřejněna **výzva k integrální revoluci**. Skupinu, která za akcí stála, z části tvoří lidé z CIC.

Posledních několik měsíců také pracujeme na **Radi.ms**, což je zároveň kolektiv i prostředek digitální komunikace. Přišli s ním lidé napojení na CIC s cílem usnadnit celosvětovou integrální revoluci.

Naše snahy o globální šíření idejí i praxe budou i nadále pokračovat v maximálním možném rozsahu. V roce 2014 jsme vytvořili pracovní skupinu, která má tento cíl jako jednu z hlavních

priorit.

Tato skupina nazvaná „šíření integrální revoluce a síť bez hranic“ je také zodpovědná za navazování kontaktů s dalšími příznivě nakloněnými sociálními hnutími.

Až dosud bylo naše zapojení mimo oblast naší obvyklé činnosti spíše sporadické, jako třeba v případě **hnutí M15**, ale doufáme, že s rostoucí silou budeme schopni navazovat pevnější spojení s dalšími sociálními a lidovými hnutími.

ČÁST II: SOUČASNÁ CIC - EKONOMIKA

JR: Jak se daří sociálnímu trhu? Jaký má vztah k systému LETS? Jak jsou oceňovány transakce na sociálním trhu a existuje nemonetární mechanismus přiřazování a sledování hodnoty? Jak to funguje a jaké jsou slabiny systému - pokud nějaké jsou?

ED: Otázka místní směny a **alternativních měn** byla pro všechna hnutí usilující vytvořit ekonomické alternativy naprosto zásadní už dlouho před vznikem CIC. V oběhu je asi 20 různých místních měn napojených na **ecoxarxas**, což je bioregionální protějšek CIC.

Nás **system sociální měny** nazývaný „eco“ využívá jako software komunitní výměnný systém (CES), jeho základní charakteristiky se podobají systému LETS, ale navíc v něm lze pomocí veřejných účtů závislých na souhlasu shromáždění navýšit nebo zmenšit objem vytváření měny.

V zásadě jsme se shodli na horní hranici hodnoty práce konané pro společenství – kolem pěti peněžních jednotek za hodinu – ale obecně v rámci těchto vnitřních trhů ceny vznikají volně a sami účastníci navrhují a vytvářejí vhodnou kolektivní praxi.

Nepeněžní mechanismy využíváme v oblasti společenství a **afinity**.

Nejzásadnější novinky v této oblasti souvisejí s tím, jakým způsobem nabýváme z trhu základní nezbytnosti. Hlavně v oblasti zdravotnictví a vzdělávání praktikujeme společné sdílené systémy, což znamená, že k pokrytí odhadovaných nákladů přispívá každý z účastníků podle svých vlastních ekonomických možností – buď formou spontánních darů, nebo na základě tabulky, která bere v potaz příjem a počet závislých osob.

Co se pak potravin týče, oporou naší struktury jsou CAC (Catalonian provisioning centre /Katalánský distribuční sklad/) a „spižírny,“ tedy místní zásobárny. Každé z těchto míst spolupracuje s místními zemědělci a producenty potravin a společně zajišťují spravedlivé rozdělování potravin pro celou oblast.

Tyto rozličné aktivity financujeme druhou komunitní měnou, které říkáme „základní eco.“ Od „**eca**“ se liší tím, že na konci měsíce zbývající množství nelze ušetřit; jinými slovy ho nelze přidat k objemu určenému pro následující měsíc. Tato měna zajišťuje přístup k potravinám, bydlení a dalším výdajům na základní potřeby podle situace konkrétního člověka.

Také bych rád zmínil, že letos spustíme několik nových strategií spojených s rozvojem vnitřního trhu mezi členy CAC. To jak doufáme povede k ještě autonomnějším a odolnějším ekonomickým systémům. Některými klíčovými aspekty jsme se až donedávna nemohli zabývat v kýženém rozsahu.

JR: Ze slov: „Musíme se spolehnout sami na sebe a přejít ke kooperativní formě sociálního zabezpečení, a tak překonat sociální stát systémem založeným na vzájemné pomoci. Stát nás chce mít slabé a bezmocné; hájíme autonomní kooperaci a kolektivní rozhodování o vlastních hmotných i nehmotných potřebách“ i dalších odkazů se zdá, že CIC považuje stát nevyhnutelně za nepřítele obecného blaha. Sociální zabezpečení má být ponecháno na mechanismech vzájemné pomoci na úrovni společenství. Co však v případě, že se v jedné oblasti takové systémy vytvořit podaří a v jiné nikoliv? Jakým způsobem dochází k šíření sociálního zabezpečení coby veřejně prospěšného statku v tomto decentralizovaném a komunitárním modelu? Není k tomu stát přece jen nezbytný?

ED: Chápeme, že stávající politický systém – označovaný za demokracii, ve skutečnosti ovládaný hrstkou politických a ekonomických oligarchů – je zastaralý. **Cesta ke společnosti založené na obecném blahu rozhodně nevede přes jeho reformu.**

Navíc soudíme, že se přežívá i model národního státu s výhradní kontrolou teritoria pomocí výlučného politického systému založeného na povinné národnosti, a postupně je nahrazován technologickými nástroji, které nám umožňují komunikovat, podnikat a vyvíjet ekonomickou činnost po celém světě.

Do popředí tak musejí vystoupit nové formy dobrovolných organizací založených na hodnotách a zásadách zapojených účastníků.

Každopádně uznáváme, že pro ty, kdo se nechtějí nebo nedokáží sami zorganizovat na úrovni společné vzájemné pomoci a společenství, je stát lepší než nic. Proto také nepodnikáme akce směřující ke zničení státu. Praktikujeme neposlušnost způsobu slučitelnými s naší činností.

Momentálně se soustředíme na uskutečnění našeho vědomého a otevřeného rozhodnutí zorganizovat se **mimo** stát a uplatnění našeho svrchovaného práva učinit tak bez jakýchkoliv zásahů státní či ekonomické moci.

Je nám jasné, že nejlepší cestou je stát se s naší strategií samosprávy příkladem, aby časem víc a víc lidí – ať s využitím našeho organizačního modelu nebo dalších, které zatím patří budoucnosti – dospělo k závěru, že stát hraje v jejich životech úlohu nadbytečnou a neprospěšnou.

JR: Jak CIC chápe svou politickou úlohu? Soustředí se plně na vytváření alternativní místní ekonomiky nebo její činnost obnáší také úsilí o změnu programového obsahu politiky? Má mainstreamová politika své místo nebo ji máme odmítnout?

ED: Politická činnost CIC při vytváření alternativní společnosti je jistě zásadní, o nic méně důležité však není ani úsilí učinit z této praxe politický trend po celém světě. Označujeme to za „integrální revoluci,“ kterou chápeme jako celkovou proměnu všech oblastí života, mezi jinými politické, sociální, ekonomické, kulturní a osobní sféry. To pokládáme za primární politickou zodpovědnost CIC. Proto směřuje naše konání k podobně smýšlejícím sociálním hnutím, k podpoře jejich emancipace a následného utváření samosprávy a činnosti, která se neomezuje na pouhé požadavky na stát.

Rozhodneme-li se k nátlaku na stát, bude to strategické rozhodnutí za účelem ochrany konstruktivních projektů a jejich účastníků. Nebo – jako v případě **15-M** – k vytvoření povědomí a konstruktivní vize u lidí a skupin zapojených do vytváření změny.

Zde bych jen rád upřesnil, že odmítáme, aby se slovo „veřejný“ stalo synonymem pro státní, a tak jsme si ho přisvojili a využíváme jej ve vztahu ke všemu, co má nějaký vztah ke *commons* (společnému zájmu) a naplňování základních životních potřeb lidí.

Co se médií týče, v první řadě se snažíme posílit komunikační prostředky vlastní i spřízněných iniciativ a příslušné sociální sítě. Také jsme se takticky rozhodli neodmítat kontakt s masmédií – pokud budeme přesvědčení, že to poslouží k oslovení většího množství lidí.

JR: Jak bránit příživnictví a oportunismu? Měli jste s tímto problémem na místní úrovni či při společném hospodaření?

Vycházíme z přístupu k lidským bytostem ve všech jejich rozměrech, vzájemně si nasloucháme a snažíme se pochopit různé odstíny našeho chování. Tím mám na mysli, že chápeme, že i lidé, kteří mohou působit vypočítavě, si zaslouhují respekt – a možná i pomoc.

Více oportunismu ale bylo v počátcích, když jsme se ještě tak dobře neznali a bylo snazší propadnout vzájemné nedůvěře. Jak ale šel čas byly tyto osobní a pracovní konflikty odsunuty na patřičné místo.

Jak CIC produkuje stále více statků k přerozdělování, můžeme jejich částí pomoci lidem s jejich potřebami a mezilidskými vztahy. Momentálně pracujeme se třemi úrovněmi podpory: pro jednotlivce s problémy v kterékoliv životní oblasti, další pro urovnání sporů na pracovišti a třetí pro mediaci a podporu uvnitř společenství.

MB: Vidíš nějaké sblížování mezi přístupem CIC a rodící se p2p/commons orientací jiných hnutí? Jaký má podle tebe CIC vztah ke konceptu commons-based peer production („produkci založené na všeobecně dostupných zdrojích a spíše na sociálních vztazích než na tradiční hierarchii - kdy jeden říká, co druhý má dělat“, viz diplomová práce *Proměna diskuze o publiku ve vyvíjejícím se prostředí World Wide Webu*, str. 33)

ED: P2P hnutím jsme velice nakloněni. Tyto hodnoty jsou popravdě obsaženy už v našem organizačním modelu, i když se mohou objevit pod jinými jmény a propletené s jinými

organizačními zásadami.

Účinnost přístupu **commons-based peer production** se dostatečně prokázala v iniciativách jako LINUX, Wikipedia a mnoha dalších. Považujeme se za součást tohoto vývoje a v mnohém jsme se jím nechali inspirovat.

Jedná se o jednoznačně nejlepší způsob vytváření kolektivního vědění a shromažďování informací, jelikož spojuje funkčnost a zapojení bez hierarchie a často i bez nějakého centrálního uzlu. Nejsložitější otázkou zůstává určit úroveň, do níž lze uplatňovat naprostou decentralizaci. Nemluvíme teď o jen o výměně dat a vytváření obsahu, ale o organizaci celé naší společnosti a modelu správy.

Za posledních více než 10 let jsem se svými kolegy vedl řadu debat o tom, jak přenést organizační metody využitě při vytváření Linuxu do dalších oblastí společenské organizace. Tento prvek byl jednou z mnoha inspirací při vytváření finální podoby CIC.

Například **tento článek** o P2P správě cituje Mayu Fusterovou, jednu z našich přítelkyň a kolegyň, s nimiž jsme v této době tyto debaty vedli.

Musíme rozhodnout, kdy se se rozsah P2P spolupráce stává globálním a tím pádem oproštěným od organizačních forem ovlivňujících každodenní život, a kdy je tato spolupráce místní, a tak se řešení všech aspektů běžného života stává ústředním bodem debaty.

Zkušenosti CIC podle mě mohou výrazně přispět k vytvoření kultury *peer-to-peer* spolupráce na lokální úrovni.

Věřím, že na této úrovni může každá na P2P založená obchodní nebo produkční perspektiva vzít v potaz, že kromě dalších svobodných možností existuje i alternativa spolupráce s dalšími lidmi za účelem vytváření společenství. Jinak by mohl P2P dospět až k totalitárnímu individualismu v tom smyslu, že by umožňoval budovat formy společenské organizace uspokojivé jen pro ty, kdo dávají přednost výkonu vycházejícímu z individuálních rozhodnutí – a kteří jsou v tomto dobří. My však chceme, aby se na něm mohli podílet i lidé, kteří k nalezení svého účelu a pocitu naplnění potřebují společenství.

Proto musí ideologický náhled bránící svobodu mezi *peery* (rovnými) vždy počítat s tím, že jako součást této osobní svobody existuje i možnost vytváření dobrovolných sdružení zaměřených na všechny možné oblasti lidské spolupráce i svoboda zorganizovat se jako komunita a činit tak mimo rámec státu atd.

Sociální hnutí s *commons* (viz výše, pozn. DP) jako jedním z hlavních cílů má dle mého soudu zodpovědnost za vytváření takových forem samosprávy, které do sebe dokážou začlenit každého příslušníka společenství, včetně těch nejvíce znevýhodněných a nejslabších (dětí, starých a nemocných).

Proto musíme za nejakčnejší úlohu P2P lze považovat obsazování společných prostorů,

z nichž mohou být přerozdělovány zdroje takovým způsobem, aby se dostaly ke všem.

Až dosud větší část P2P hnutí přemýšlela o této formě teoreticky, ale kvůli nedostatku praktických příkladů fungujících na všech úrovních nebyla schopna plně ocenit možnost obejít se zcela bez státu.

To, co se pokoušíme vytvořit s integrálním kooperativním modelem, by se mohlo stát velice zajímavým rámcem debat o P2P správě založené na *commons*.

ČÁST III: BUDOUCÍ PROJEKTY

NG: Jak podrobně se chystáte dokumentovat vývoj CIC? Kde ho můžeme sledovat?

ED: Naše zkušenosti zachycuje bohatá sada materiálů.

Naše integrální kooperativa (v češtině poněkud nešťastně vyjádřená jako „sdružené družstvo“, pozn. DP) vedla několik výukových kurzů na pomoc ostatním buňkám. To se ukázalo jako velice vhodná metoda k vytvoření dostatečného množství pravidelně aktualizované dokumentace a materiálů.

Největší nevýhodou může být, že většina z nich je dostupná jen v katalánštině a španělštině, přestože pracujeme na postupném překladu materiálů do několika dalších jazyků. Například náš web je již několik měsíců dostupný i v angličtině a italštině.

Pracujeme také na několika dokumentárních filmech, k nimž vytvoříme vícejazyčné titulky.

Nejspolehlivějším zdrojem aktuálních informací o CIC každopádně zůstává náš web, počínaje španělskou stránkou, která je nejčastěji aktualizovaná, následovaná anglickou verzí, kde se objevuje část těchto aktualizací.

ČÁST IV: KRYPTOMĚNY, KAPITALISMUS A PŘÍŠTÍCH 20 LET

MB: Co si myslíš o Bitcoinu?

ED: Technologii za *blockchainem* ve spojení s konceptem decentralizované P2P měny považuji za velký skok kupředu na cestě k decentralizaci moci – podle nás může učinit stávající bankovní a finanční systém zastaralým.

V současné podobě však **Bitcoin** i většina dalších krypto měn přispívá kvůli jejich kupní síle a kontrole výrobních prostředků k vytváření významných klíčových společenských nerovností. Takže i když je vítanou inovací na poli svobody, sociálně tomu tak úplně není. Pokud se těmto projektům navíc podaří přilákat technicky nejzdatnější z privilegované třídy, mohou paradoxně pomoci stabilizovat status quo.

Přesto mají kryptoměny jako Bitcoin své místo v transformačním modelu, jelikož nás velice

účinně zbavují okovů bank a státní kontroly.

Také si uvědomujeme, že těchto kryptoměn lze využít ke snížení závislosti na euru, což může urychlit proces dosažení ekonomické suverenity. Proto CIC pro platby různých společných služeb přijímá Bitcoin, Litecoin i Freicoin. Časem třeba využijeme technologických možností k vytvoření vlastní kryptoměny s prvky podle nás nezbytnými pro každou takovou měnu společenství.

Prozatím – když se vrátím do současnosti a blízké budoucnosti – se někteří lidé z CIC podílejí na vývoji Bitcoinu v projektech jako **Dark Wallet**. Postupně očekáváme vytvoření a „zasíťování“ různých nástrojů, takže naši lidé budou moci přijímat měnu a případně ji konvertovat na eura bez toho, aby museli využívat služeb bank.

MB: Jak si vykládáš pojmy jako kapitalismus, trh či stát a jak by sis představoval jejich vývoj?

ED: Kapitalismus chápu jako systém nadvlády menšiny, která drží v rukou ekonomickou moc, jejímž prostřednictvím kontroluje přístup ke zdrojům a výrobní prostředky.

Stát pak je systém nadvlády nad obyvatelstvem, který po mnoha imperialistických fázích vytvořil demokracii, která se občanům vydává za suverénní, aby tak zachovala svou existenci. Jak už jsem ale zmínil a jak se obecně ví, není to pravda. Dnes stát slouží kapitalismu, ještě o řád vyššímu systému nadvlády. Stále existuje privilegovaná kasta, která nahromaděním zdrojů drží v rukou více moci než kterýkoliv volič. Globalizace to jen zvýraznila, tím že jednotlivým zemím případný únik z mainstreamu ztížila.

Trh je formou podnikání založenou na svobodě a rovnosti příležitostí, která však je během celé své existence manipulována silami, které ji od základu dominují.

Stávající kapitalistický systém vytváří tržní podmínky napomáhající vzniku stále výraznějších nerovností a nabízí velkým subjektům poměrnou výhodu nad těmi malými, čímž jim fakticky znemožňuje účastnit se soutěže a svobodně obchodovat.

V kontextu státu a kapitalismu se trh stal výmluvou pro zachování a prohlubování nerovnosti.

Integrální kooperativy naopak vytvářejí podmínky pro rozvoj jiného druhu společnosti, komunální společnosti. Prostřednictvím otevřených shromáždění jsme vytvořili politická kritéria pro to, jaké ekonomické aktivity mohou být součástí integrální kooperativy a jaké ne.

Na základě tohoto procesu bychom mohli říct, že integrální kooperativa prosazuje ekonomiku „s tržním prvkem“, nikoliv „tržní ekonomiku.“ Uvnitř našeho hnutí je hospodářská činnost podřízena politickému procesu, neboli shromáždění má přednost před trhem.

To ovšem neznamená, že by shromáždění pravidelně zasahovalo do ekonomické aktivity

členů. Doposud se politické intervence do trhu soustředily zejména na schvalování nových produktivních projektů a pobídky pro tyto projekty spojené s integrální propagací, ne na každodenní prvky hospodářské činnosti.

A tak tedy tato zásada naznačuje, že můžeme zasáhnout, kdykoliv se to jeví jako nezbytné či žádoucí.

MB: Kde podle tebe budeme řekneme za 20 let?

ED: To nevím, ale věřím, že budeme svobodnější a rozmanitější, s větší svobodou zvolit si vlastní podobu života.

Jsem přesvědčený, že zažijeme zásadní proměnu stávající podoby státu i kapitalismu a vytvoříme jiné formy zapojení do společnosti pomocí kooperativních (družstevních) ekonomických vztahů zaměřených na podporu lidí.

Podle mě budeme svědky ztráty exkluzivity (výlučnosti) výkonu vlády, kterou dnes stát požívá, a oslabování pojetí státu jakožto výlučného správce území. Individuální suverenita dojde svého skutečného naplnění naprosté pozitivní svobody, což povede ke vzniku mnoha suverénů v masivním, zcela legitimním kolektivním procesu.

V následujících desetiletích se konečně začne naplňovat velice zásadní heslo zapatistů:

„Chceme svět, ve kterém bude mnoho světů. [Svět, do kterého se vejde jak náš svět, tak i světy ostatních: svět, ve kterém nás bude slyšet, ale jenom jako jeden z mnoha hlasů.]“

A proto dnes tak snažíme, abychom se tam dostali.

Rozhovor s Enricem Duranem **Spanish Robin Hood Enric Duran on Capitalism and „Integral Revolution“** vyšel na stránkách Shareable 24. března 2014.